

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 244/04-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha v konaní o sťažnosti Mgr. Ivana Chladného, bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. D. J., B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 156/97, za účasti Okresného súdu Trnava, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. Ivana Chladného na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 156/97 v období po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 9/01 z 2. mája 2001 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 244/04 z 25. augusta 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. Ivana Chladného, bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 156/97 v období po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 9/01 z 2. mája 2001.

Zo spisu okresného súdu vyplýva, že od 27. decembra 1995 prebieha na okresnom súde konanie „o náhradu škody spôsobenej na zdraví a na motorovom vozidle“ v dôsledku dopravnej nehody, ktoré je vedené sp. zn. 19 C 156/97 (pôvodne vedené pod sp. zn. 12 C 219/95).

Podľa sťažovateľa „od druhého mája 2001, kedy ústavný súd vydal svoj nález všeobecný súd v Trnave vo veci samej nariadil jedno jediné pojednávanie a ďalej vo veci nekoná“.

Sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, súčasne žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 000 Sk.

Predsedička okresného súdu podaním sp. zn. Spr 1389/04 z 2. novembra 2004 predložila k sťažnosti toto vyjadrenie:

„Dňa 6. 6. 2001 súd vo veci vydal uznesenie, ktorým pripustil zmenu návrhu rozšírením na odporcov v I. a II. rade. Pojednávanie zo 17. 5. 2001 bolo odročené na 28. 8. 2001 z dôvodu vyčkania vrátenia spisového materiálu z ústavného súdu. Dňa 9. 7. 2001 vo veci doručila správu Mestská polícia Piešťany, ktorá doručila doporučenú zásielku podľa žiadosti súdu účastníkovi konania. Dňa 8. 8. 2001 podal vo veci zástupca odporcov vyjadrenie k žalobe a k jej rozšíreniu. 15. 8. 2001 podal tiež vo veci stanovisko advokát odporcov s tým, že navrhol vykonanie ďalších dôkazov. Pojednávanie z 28. 8. 2001 bolo odročené na 13. 11. 2001 za účelom predvolania účastníkov konania a tiež za účelom vykonania dopytu na poisťovňu ohľadom predmetnej poisťovnej udalosti. 6. 9. 2001 polícia oznámila súdu výsledok doručovania zásielky odporcom s tým, že na uvedenej adrese ani viacnásobné previerky neboli úspešné, nikto v tomto mieste bydliska odporcov neotváral, zásielky boli vrátené späť ako nedoručené. Slovenská poisťovňa a. s. 26. 9. 2001 podala vo veci písomné vyjadrenie k výške náhrady škody. Dňa 8. 10. 2001 Mestská polícia Piešťany doručila súdu oznámenie o prevzatí doporučenej zásielky odporkyňou. Toho dňa doručila aj odporkyňa plnomocenstvo na zastupovanie vo veci advokátovi JUDr. T. P. Dňa 31. 10. 2001 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne vo veci JUDr. V. bolo pojednávanie, stanovené na 13. 11. 2001, odročené na neurčito. 20. 11. 2001 podal advokát navrhovateľa vo veci ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní dňa 28. 8. 2001.

Z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne vo veci a jej odchodu na riadnu materskú dovolenku, bolo vydané Opatrenie predsedníčkou súdu dňa 5. 3. 2002 s tým, že predmetná vec bola pridelená na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. D. M.

Sudkyňa určila termín pojednávania na deň 9. 9. 2002, toto pojednávanie sa konalo a bolo odročené na 9. 10. 2002 za účelom predloženia dokladov, preukazujúcich výšku nákladov na opravu motorového vozidla navrhovateľa splnomocneným zástupcom navrhovateľa a za účelom výsluchu navrhovateľa. Pojednávanie dňa 9. 10. 2002 bolo odročené na 6. 11. 2002, zástupca navrhovateľa sa ospravedlnil z neúčasti a požiadal o nový termín pojednávania. Pojednávanie 6. 11. 2002 sa konalo a bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania. Zároveň sa zástupca vedľ. účastníka zaviazal do 15 dní predložiť zástupcovi navrhovateľa výpočet náhrady škody na motorovom vozidle navrhovateľa. Zástupca navrhovateľa sa zaviazal v lehote 30 dní

zaslať súdu písomné vyjadrenie tomuto výpočtu. Vedľ. účastník doručil 20. 11. 2002 súdu na vedomie zoznam zaslaných dokladov splnomocnenému zástupcovi navrhovateľa.

Uznesením z 27. 2. 2003 bol do konania pribratý súdny znalec a bol požiadaný Okresný súd Bratislava 2 o doručenie spisu znalcovi. Dňa 11. 7. 2003 Okresný súd Bratislava 2 vrátil predmetný spis po vybavení dožiadania.

Vo veci určila sudkyňa následne termín pojednávania na deň 1. 12. 2003, zástupca navrhovateľa bol vyzvaný, aby zabezpečil účasť navrhovateľa na pojednávaní, predvolanie bolo zástupcovi navrhovateľa doručené dňa 24. 10. 2003. Na pojednávaní dňa 1. 12. 2003 zástupca navrhovateľa ospravedlnil neúčasť navrhovateľa z dôvodu, že sa s klientom nemohol skontaktovať, nakoľko on sám bol práceneschopný až do 29. 11. 2003. Zároveň uviedol, že sa nevie vzhľadom na odstup času vyjadriť k tomu, či mu boli doručené doklady od vedľ. účastníka ohľadom výpočtu škody na motorovom vozidle navrhovateľa. Pojednávanie dňa 1. 12. 2003 bolo odročené na neurčito s tým, že súd zaviazal vedľ. účastníka predložiť výpočet škody na motorovom vozidle navrhovateľa s tým, že následne súd tieto doklady zašle zástupcovi navrhovateľa na vyjadrenie, nakoľko tento nevedel uviesť konkrétne námietky voči tomuto výpočtu.

24. 2. 2004 doručil vedľ. účastník súdu požadované doklady a tieto boli 9. 3. 2004 doručované zástupcovi navrhovateľa s výzvou na vyjadrenie v lehote 30 dní a tiež na oznámenie námietok voči výpočtu škody a výpočtu časovej ceny vozidla. Doklady boli doručené zástupcovi navrhovateľa 15. 3. 2004, k týmto sa nevyjadril.

Na 30. 8. 2004 bol stanovený termín pojednávania s tým, aby splnomocnený zástupca navrhovateľa zabezpečil účasť navrhovateľa na pojednávaní, predvolanie mu bolo doručené 1. 7. 2004. Zástupca navrhovateľa na pojednávaní uviedol, že navrhovateľ sa odmieta dostaviť na pojednávanie z dôvodu, že podal na Okr. súd Bratislava 2 žalobu o náhradu škody v dôsledku priesťahov súdu vo veci. Zároveň zástupca navrhovateľa požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu ujasnenia jeho postavenia ako zástupcu vo vzťahu k navrhovateľovi. (...)

V predmetnej veci sa koná o náhradu škody, ide o obtiažne dokazovanie vo veci v súvislosti s výškou náhrady škody, keď aj účastníci konania svojím prístupom k riešeniu veci sťažujú postup súdu, nezúčastňujú sa riadne súdneho pojednávania, napokon sám navrhovateľ nerešpektuje predvolanie súdu na pojednávanie. Tiež jeho doteraz

splnomocnený právny zástupca má problémy s jeho postavením vo vzťahu k navrhovateľovi. Taktiež opakované predvolávanie odporcov predĺžilo konanie, týmto účastníkom bolo potrebné doručovať písomnosti súdu aj cestou polície vzhľadom na ich zmeny adresy bydliska. Vzhľadom na zmenu zákonného sudcu vo veci bolo potrebné ustanovenou sudkyňou opätovne naštudovať predmetný spisový materiál, vzhľadom na veľké množstvo vecí v oddelení JUDr. M. nebolo možné plynulejšie konanie vo veci. Nepovažujem prieťahy v určitom období vo veci za zbytočné, bolo nevyhnutné vykonať určité úkony súdu aj s určitým časovým posunom, rozhodne ale postoj účastníkov konania k riešeniu veci mal podstatný význam v súvislosti s dĺžkou trvania sporu.“

Právny zástupca sťažovateľa bol 14. decembra 2004 ústavným súdom vyzvaný na zaujatie stanoviska k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu, avšak túto možnosť nevyužil. Podaním doručeným ústavnému súdu 29. decembra 2004 právny zástupca sťažovateľa oznámil, že sťažovateľ netrvá na verejnom ústnom pojednávaní.

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v prehľade úkonov okresného súdu, ktoré boli obsahom vyjadrenia predsedníčky okresného súdu z 2. novembra 2004, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony v ňom uvedené, ktoré považuje za preukázané. Pri celkovom posúdení, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní, však ústavný súd prihliadol na celý obsah predloženého spisu a zohľadnil ďalšie okolnosti, ktoré z neho vyplývali.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 105/03, IV. ÚS 367/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o sťažovateľom uplatnenom nároku na náhradu škody na zdraví a na motorovom vozidle podľa ustanovenia § 420 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Aplikáciu právnej úpravy náhrady škody v občianskom

súdnom konaní obsiahnutú v ustanoveniach Občianskeho zákonníka ústavný súd nepovažuje za natoľko komplikovanú, aby odôvodňovala právnu zložitosť veci. Pre sudcu rozhodujúceho takéto spory by zvolenie optimálneho procesného postupu a zabezpečenie dôkazov nemalo predstavovať osobitný problém. Vo veci predloženej na rozhodnutie platí stabilná právna úprava a uplatňuje sa ustálená judikatúra súdov. Ústavný súd sa stotožnil s vyjadrením predsedníčky okresného súdu, že *„ide o obtiažne dokazovanie vo veci v súvislosti s výškou náhrady škody“*. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že v období po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 9/01 z 2. mája 2001 bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie a zaobstarať podklady pre rozhodnutie o škode na motorovom vozidle. Tieto skutočnosti mohli viesť k určitému predĺženiu konania pred okresným súdom.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V posudzovanom konaní ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom.

Sťažovateľ bol počas celej doby konania zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý sa nariadených pojednávaní v zásade zúčastňoval (okrem troch ospravedlnených neúčastí) na rozdiel od sťažovateľa, ktorý sa nezúčastnil ani na jednom pojednávaní. Sťažovateľ svoju neúčasť ospravedlňoval zdravotnými problémami. Aj na poslednom uskutočnenom pojednávaní 30. augusta 2004 sa sťažovateľ odmietol zúčastniť, ako sa uvádza vo vyjadrení okresného súdu, z dôvodu *„že podal na Okr. súd Bratislava 2 žalobu o náhradu škody v dôsledku prieťahov súdu vo veci“*.

Sťažovateľ neposkytol súdnemu znalcovi potrebnú súčinnosť, čo sa konštatuje aj v znaleckom posudku *„pri vyšetrovaní navrhovateľ odmietol všetky požadované vyšetrovania“* (okrem *„EEG vyšetrovania“*, pozn. ústavného súdu). Na tieto skutočnosti poukázala aj predsedníčka okresného súdu, keď vo vyjadrení k sťažnosti uvádza, že *„aj*

účastníci konania svojím prístupom k riešeniu veci sťažujú postup súdu, nezúčastňujú sa riadne súdneho pojednávania, napokon sám navrhovateľ nerešpektuje predvolanie súdu na pojednávanie“. A ďalej uvádza, že „postoj účastníkov konania k riešeniu veci mal podstatný význam v súvislosti s dĺžkou trvania sporu“.

Na výzvu okresného súdu z 9. marca 2004, aby sa v lehote 30 dní písomne vyjadril k priloženým fotokópiám dokladov Allianz - Slovenskej poisťovne, a. s., týkajúcich sa výpočtu výšky škody na motorovom vozidle, sa právny zástupca sťažovateľa ani sťažovateľ nevyjadrili.

Takýto postup sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu nezodpovedá jeho postaveniu účastníka v sporovom konaní. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 OSP).

Týmto správaním sťažovateľ významnou mierou prispel k spomaleniu konania a na jeho podiel na celkovom predĺžení doby trvania konania o jeho návrhu nemožno neprihliadnuť.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd pri vyhodnocovaní postupu okresného súdu v období po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 9/01 z 2. mája 2001 zistil tieto nasledujúce skutočnosti:

Prvé pojednávanie nariadené po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 9/01 z 2. mája 2001 na 28. august 2001 bolo z dôvodu neúčasti účastníkov konania odročené na 13. november 2001 s tým, že budú volaní účastníci konania a ich právni zástupcovia a bude urobený dopyt na Slovenskú poisťovňu, a. s., pobočku Trenčín, vo veci poistnej

udalosti sťažovateľa. Okresný súd tak urobil predvolaniami a prípisom zo 17. septembra 2001. Termín pojednávania nariadený na 13. november 2001 bol podľa úradného záznamu z 31. októbra 2001 na č. l. 137 kvôli práceneschopnosti zákonnej sudkyne 31. októbra 2001 zrušený a z dôvodu jej nástupu na riadnu materskú dovolenku bola predmetná vec opatrením predsedníčky okresného súdu z 5. marca 2002 pridelená na ďalšie konanie novej zákonnej sudkyňi, ktorá 20. mája 2002 nariadila ďalší termín pojednávania na 9. september 2002. Ústavný súd obdobie od 1. novembra 2001 do 5. marca 2002 v trvaní 4 mesiacov vyhodnotil ako časový úsek, v ktorom došlo k priet'ahom v konaní.

Ústavný súd síce čiastočne akceptuje argumentáciu predsedníčky okresného súdu, ktorá vo vyjadrení k sťažnosti uvádza, že *„vzhľadom na zmenu zákonného sudcu vo veci bolo potrebné ustanovenou sudkyňou opätovne naštudovať predmetný spisový materiál“*, avšak dĺžku obdobia, ktorú na to potrebovala (t. j. od 5. marca 2002, keď opatrením predsedníčky okresného súdu bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi, do 9. septembra 2002, t. j. do uskutočnenia pojednávania), čiže dobu presahujúcu 6 mesiacov, aj vzhľadom na to, že vo veci už bolo ústavným súdom rozhodnuté o porušení základného práva sťažovateľa postupom okresného súdu, považuje ústavný súd v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

Dňa 6. novembra 2002 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania, ktoré okresný súd nariadil uznesením č. k. 19 C 156/97-155 z 27. februára 2003, t. j. takmer po 4 mesiacoch.

Od februára 2003, keď okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, postupoval okresný súd plynulo a efektívne [okrem skutočnosti, že dožiadal o doručenie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania a spisu Okresný súd Bratislava I, hoci na vybavovanie dožiadaní bol podľa § 5 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov v znení platnom v čase uskutočnenia úkonu okresného súdu príslušný Okresný súd Bratislava II].

Aj napriek tomu, že v danej veci nebol postup okresného súdu vzhľadom na vyššie označené krátkodobé obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti celkom bez prieťahov, nemožno tieto časové úseky s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu hlavne so zreteľom na podiel sťažovateľa na spomalení konania v dôsledku jeho pasivity a nedostatočnej súčinnosti považovať za zbytočné prieťahy, ktoré by mali za následok namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Postup okresného súdu v období po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 9/01 z 2. mája 2001 v zásade smeroval podľa názoru ústavného súdu k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa a k rozhodnutiu vo veci samej.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu porušené nebolo.

Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 000 Sk.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle odseku 4 citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho práva alebo slobody boli porušené, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Z toho vyplýva, že výrok o prikázaní okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia sú viazané na vyhovenie sťažnosti. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že označené základné právo porušené nebolo, nemohol prikázať okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov ani priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2005